

דבר העורך

קוראים יקרים,

מלחמה אינה רק אירוע בטחוני - היא סודקת את הנפש. המלחמה שפרצה ב-7.10 סדקה את נפשות כולנו. עם זאת, כמו תמיד, היא דרבנה רבים להטות שכם, ללמוד את צורכי השעה, ולנסות לפתח מענים תוך כדי תנועה. לאחר חודשים רבים של מלחמה אשר ערערה את שגרת חייהם של רבים וטלטלה לא רק אותם אלא גם את נפשם, נראה כי נכון ללמוד לעומק את ההשלכות הנפשיות של מלחמת "חרבות ברזל" על מנת לבסס חוסן, ולהגביר רווחה נפשית בצל המלחמה. הדבר נכון בהתייחס לאנשים בכלל, לפצועי המלחמה בגוף ובנפש, לבני משפחה של חטופים ולמפוני הדרום והצפון בפרט, ובתוכם אנשים עם מוגבלות. גורמים מקצועיים רבים מתחומי הטיפול התגייסו לסייע לקהילות ממוקדות-צורך ולקהל הרחב ללמוד כלים להתמודדות עם מציאות של אי-ודאות מתמשכת והחרדה הנלווית אליה. במקרים לא מעטים לוותה עשייה זו גם במחקר שכוון לבנות גוף ידע להתמודדות רגשית וקיומית עם מציאות של אי-ודאות בעימות ביטחוני מתמשך. מצבי איום ביטחוני מתמשך אינם תופעה חדשה עבור אזרחים רבים המתגוררים באזורי עימות. עם זאת, החוויה של איום ביטחוני קולקטיבי בעוצמה רבה ומתמשכת השפיעה על כלל הקהילות ותושביהן בישראל.

על מנת ללמוד מניסיונם המצטבר של אנשי אקדמיה, קובעי מדיניות, ארגונים בחברה האזרחית וכוחות הביטחון, חברו בית איזי שפירא, קרן שלם ובית הספר לעבודה סוציאלית שבאוניברסיטת בר-אילן לקיים יום עיון באוניברסיטת בר-אילן, בחודש פברואר 2024, בשם: "מה שלומך? רווחה נפשית ומוגבלות בימי מלחמה". יום העיון עסק במחקר, פרקטיקה ומדיניות שהתפתחו והותאמו למלחמת "חרבות ברזל". שם הכנס "מה שלומך?" ביקש לגעת בסוגיה חברתית שהתפתחה בחודשים האחרונים, והיא המבוכה לשאול אנשים לשלומם מחשש שהם יתקשו להשיב עליה בכלל, ובנימה חיובית בפרט. המפגש נועד לאגום ידע שיאפשר מניעה או מיתון של חוויות דחק וסיכון להתפתחות פוסט-טראומה, ולהתוות קווי מתאר למדיניות להמשך הדרך שאת סופה מי ישורנו?

תוכני יום העיון עוררו עניין רב. מערכת כתב העת "מוגבלות וחברה - מחקר ופרקטיקה", שרבים מחבריה נמנו עם חברי הוועדה המדעית ליום העיון, החליטה להקדיש גיליון מיוחד לנושא הכנס. הרצאות הכנס עובדו למאמרים המוגשים לפניכם בגיליון זה. הגיליון עוסק בסוגיה של רווחה נפשית, לא רק בהתייחס למוגבלות או מוגבלות נפשית, אלא גם ממקום של מניעת התפתחותה של מוגבלות נפשית. המאמרים מציגים סוגיות שונות מנקודת מבט מחקרית, מעשית-טיפולית ומדינית. הם עוסקים בסוגיות מאקרו כמו טראומה וחוסן של קהילות, התמודדות עם מציאות קולקטיבית משותפת, ובסוגיות המתייחסות להתמודדות משפחות שיש בהן ילדים עם מוגבלות. כמו כן, הם כוללים תובנות מדרכי התערבות שונות הן בהתייחס למקבלי סיוע ובכללם בניית חוסן ועיבוד אבל ואובדן, הן בהתייחס לשחיקתם

של מטפלים ולמניעת התפתחותה של טראומטיזציה משנית. הגיליון חותם בשני מאמרים המתמקדים במדיניות, והאחרון שבהם הינו תיעוד של רב-שיח שבו השתתפו נציגים של גופים מובילים במתן הנחיות וסיוע לאנשים עם מוגבלות בימי שגרה ובמלחמת "חרבות ברזל". אנו תקווה כי גיליון מיוחד זה יסייע להעמיק את הידע ולהעשיר את ארגז הכלים המקצועי של הקוראים לבניית חוסן אישי וקהילתי ולמתן שירות וסיוע מותאמים לצרכיהם של אנשים עם מוגבלות במצבים של איום ביטחוני מתמשך.

בשם מערכת כתב העת, מאחל לכולנו ימים שקטים בציפייה לשובם של אחינו ואחיותינו החטופים וחיילינו לחיק משפחותיהם, בריאים ושלמים בגוף ובנפש.

ד"ר בנימין הוזמי

עורך